

Nemzeti Társalkodó.

November' 5-dik napján 1831.

Canning emléke.

(Folytatás)

Canning politikai munkásságának kitetsző érdeme az is, a' mi, ha következései teljesen kifejlődnek, egy leszsz, az emberi nemzetre leg több áldást hozó történetek között, t. i. *Görögország felmentése, a' török járom alól.* — Már ifju korában, hévvel érzett Canning e' nemzet ügyéért, 's az Etoni kollégyomban, egy lelkes elegiában énekelte „Görögország' rabszolgaságát.“ A' végzése, azon ritka szerencsével boldogíták, hogy serdülő kora szép álmának valóítására, ő tegye az első lépést. Midőn 1822-b. a' külső dolgok kormányját átvette, több mint esztendőtől fogva, ontották már, a' századokig letiport görögök, véreket, honyjok szabadságáért és függetlenségéért; 's a' háboru folytában, oly vitéz és elszánt lélek bizonyoságit adtak, mely, a' régi Hellas Marathonnál és Thermopylénél szerzett hősi dicsősége és nagy tettei emlékeztét, elevenen megújítja. Majd minden népek részt vettek, a' méltatlan rablánczait lerázni

törekedő nemzet hátor tusakodásában; az emberiség baráti pedig, vissza tekintve, a' hajdoni görögök' érdemeire, a' tudományok és felsőbb műveltség mezején, — e' nagy cél eléréséért, forró óhajtasokat emeltek az egekre. Érezhetett é másképpen, az emberi kebel, midőn azon nemzet élete vagy halála, vólt kérdés alatt, mely szülte, a' poézis teremtőjét, az Ilias és Odyssea halhatatlan szerzőjét, *Homérost*, ki, e' szent könyvekbe öntött lelkével, formálta népe karakterét, erkölcsét, és egész valóját, 's honnan, mintegy, ki nem apadó forrásból ömledezett a' görög műveltséget czimerező minden szép, jó, nagy, és felséges: mely nemzet, fiának nevezte, *Sokrátest*, — az igazságért és ön meggyőzéséért, a' halállal szembemenő bölcsét, ki, mint Cicero mondja "legelsőben hoztale, a' filozofiát az égből" — és *Plátot*, kinek, a' távoli égi testek hármóniáját sejtítő filozofus lelkében, nemzete poétai karaktere sugároz, 's az örök szép, és jó honyjába emelkedett munkái, — a' Káshmir völgyeiben lengő tavaszként — ma is, hervadást nem ismerve, zöldellenek? — De az országlószékek, nem osztozhattak a' népek sympáthiájában, a' görögök iránt: mert úgy kívánta, csak a' jelenlét számvevését, tekintő politika: akkor, midőn, egy europai nagy statusember „nem ismert görög nemzetet, csak török alattvalókat“ 's a' keresztyén fő hatalmak' gyűlése Veronában 1822-nek végén

meg nem halgatta, sőt maga elébe se bocsátotta a' görög követeket.

Nem is lehet tagadni, a' görögök szerencsétlen epochában kezdték próbájokat. A' bécsi congressus, és ezt követő, különböző kötések, egy, több mint husz esztendő's revolucziós, és az europai státusok alkotmányját felforgató háboru bévégzésével, azt, helyre állítván, uj alapra tették, melynek, a' *legitimitas*, vagy a' törvényes országlóházak és ezek uralkodói hatalma, fenn tartása, tette a' szegletkövét. A' népeknek, a' dolgok ezen ujj rendje ellen; kezdett törekedések meggátlására, a' kabinetok hathatós eszközöket vettek-elő. Németországon „a' demagogusi mesterkedések“ a' tanítás és nyomtatás szabadsága kemény megszorítását szülték, — orosz és spanyol országokban, az uralkodói hatalom, és jussok kissebbitésére, czélzó mozgásokat, fegyveres kézzel verték-le. — Lehetett é, ilyen példák és lépések után, a' görögöket, a' közönséges régula alól kivenni, minekutánna, a' „török legitimitás“ az europai országok rendszerébe, századoktól, belé szövédtött volt, annyira, hogy a' szent szövetség szerzőjének, az oroszok hatalmas egyedül uralkodójának, Sándornak, népe hajlandóságára nem ügyelve — hite sorsossai törekedését, nyilván kárhoztatni kellett? —

A' ki, ezen környülállásokat, melyeket bővebben ki lehetne fejteni, gondolóra veszi, nem hibáztathatja, ha Canning, kormányra

jutása után, még sokáig, nem teljesithette a görögök baráti reményjét, annyival inkább, hogy, eleinte ezen ügy ángliában-is kevés részvételre talált. Az okát ennek könnyű látni. Anglia hatalma, és felsősége, tengeri erején van alapítva, görögország pedig, melynek fekvése, a kereskedésre és marina formálásra, oly kedvező, szabaddá válván, és gyarapodván, könnyen vetélkedhetik időre, az ánglussal, a közép tengeren. Ebből érthető az is, hogy a mint írták, a görögök Konstánczinápolyban elintézett felkelését 1821 elején, az ánglus követség részéről adták tudtára a portának, a mi a pátriarchát sok elévaló göröggel a vesztőhelyre vitt; s hogy török köntösben öltözött ánglus mátrózok harczoltak török hajókon, a görögök ellen. — Ezen nemzeti irigységet, legalább hidegséget, meggyözni, a kabinétokat lassanként más gondolatokra venni, s a kormányon ülők vélekedését megbékéltetni “a revolucziós görögökkel” mennyi idő, mennyi fáradság, milyen lelki erő kívántatott erre? — Mihelyt Sándor császár, véletlenül lelépett, a világ théátromáról, s lehetett remélni, hogy szabadabb kezű következője, némely tekintetben, más politikát fog tartani, legottan Canning, a waterlooi héróst, Wellingtont, Petersburgba küldötte. — Fő célja ezen küldésnek, a görögök állapota volt, s 1826b. ápril. 4-k. ánglia es oroszország részéről készült egy protocollum mely azt nyilván kimondta, hogy e két hatalom a

görögország megbékéltetésébe belé elegyedik, 's ezen czélra más kabinetok-is felszollit-
tatnak. — Minekutánna Canning, a' nagyobb
fejedelmeket rá vette, hogy az elintézett köz-
benjárásban, (a' mái diplomatikai nyelv ezt
interventionak nevezi) ellent ne mondjanak,
franciaországot pedig, harmadik szövethöz
társnak megnyerte, — ennek következése lett,
az 1827-b. Julius 6-k. Londonban aláírt hár-
mas szövetség, mely megállította, a' görög-
ök ügyébe elegyedés módját, de sok kér-
dést határozatlanul hagyott: mely alku, Can-
ning utolsó, és, ellehet mondani, legnehe-
zebb politikai mive volt. — Igaz, hogy e-
zen kötés szerént, a' porta felsősége alatt
hagyott görögországnak nem volt teljes füg-
getlenség engedve, de, meg kell azt-is val-
lani, hogy, bár a' görögök vitéz és állhatatos
magok elszánásának, sok fényes példáját ad-
ták, politikai értségeknek, és teljes idejűsé-
geknek, annál több hijjánossága tettszett-ki:
's azért, mint, a' sokáig setét tömlöczben
sinlődöt, egyszerre, a' napvilágra kivinni, nem
tanácsos, így, őket mig hosszas rabszolgá-
ságok nyomait az idő le nem surolta, leg-
ottan függetlenekké tenni, bajos lett volna:
azomban, az említett alku, erre, az utat
előre készítette. Görögország, kereskedés ál-
tal gazdaggá és erőssé lévén, a' független-
ségre inkább mégérik, 's akkor, ennek több
hasznát-is veszi. Elég az, — és e' volt a' fő
dolog — görögország, és a' nemzet létele, ki
van mondva. Minden jó, csak idővel mehet

tökéletességre, csak úgy leszel állandó, 's egy nagy politikai idéának, — ezt, a' historia nyilván bizonyítja, — sok ellenséggel, sok baltélettel kell elébb küszködni, míg életre kaphat. Azomban, kitudhatja azt, hogy az irt alku szerzője, ha éljen, annak, mitsoda további kifejlődést adott volna? Igy-is, ennek következései voltak, — a' navarini ütközet octob. 20-k 1827-b. melyben, a' török, nyakasságáért, flottája nagyobb részét elvesztette, — az arabsoknak, vérszomjuhozó vezérekkel Ibrahimmal, moréából 1828-b. lett kiűzetetések, 's végre, az, hogy bár keskenyebb határok közzé szorítva, 1830-elejen, görögország teljes függetlensége, az alkuvó felek által kimondatott, és ezt, a' porta-is megismerni, kéntelen volt. Itt-is, azon alapon, melyet Canning rakott, hivatalába lépett ellenkezői, Wellington, Peel, építették-fel, görögország szabadságát. Igy dolgozik, a' gondviselés elrejtett úton, nagy-céljai valóításában, 's azok kivitelében, gyakran, ellenkező eszközöket használ. Ha Miltiades, és Themistokles, Hellást, a' persák jármától megmentették, Thrasybulos Áthénének, Timoleon Syracusénak, szabadságot adtak, Epaminondas és Pelopidas Thébére fényt és dicsőséget sugároztak, ha tisztelettel említi ma-is, minden görög, minden valódi ember-barát, ezen neveket, — méltán bérhatja szívébe, ezekkel együtt Canning nevét. Canning mive egyedül, ha egykor, szabad, erős, és boldog Hellás fog, a' régi

omladékaiból emelkedni, 's innen, a' rab-szolgaságba és tunya álomba, merült keleti szép tartományokra, uj hajnal derül: a' mi, — szabad légyen az emberiség ügyében jövendőlni — nem-is marad-el!

Canning politikai munkásságát, harmadszor, az *európai és amerikai szabad constitutziók fenntartása* szempontjából lehet tekinteni. — Canning, azon ritka status-emberek számába tartozott, kik, helyhezteseket a' szabadság szeretetével egyeztetni tudják — kik, magok jussai emlegetése mellett, mások iránti kötelességekről, nem felejtkeznek-el, 's intézeteikben, nem csak hasznosra, de a' jóra-is néznek; szóval, kik, a' politikát, az emberiséggel egyeztetni tudják. — Midőn francia császár Napoleon, testvérét Józsefet 1808-b. a' spanyolok nyakára tolyta királynak, és a' nemzet fel költ, szabadságát és függetlenségét megmenteni, spanyolországnak, gazdag amerikai coloniái, az anya ország példáját követve, fegyvert fogtak, de, a' mint, minden revoluczio árja, tovább szokott, a' kezdett intézetnél, terjedni, úgy, itt-is, elébb, az idegen bitangló hatalomnak ellentállásból, az anyaországtól elszakadás, fejlődött-ki. — Viszsa menvén, VII Ferdinánd ősi thronussára 1814-b., a' coloniákat, nem szép úton, de fegyverrel kívánta engedelmességre téríteni, 's ellenek serget küldött, meghódolásokra. A' háboru nagy dühösséggel, sok vérontással folyt, 's oda ment-ki, hogy a' despotismus a' szabadság

anyja lett — azon provinciák spanyolország jármát lerázták. — Azomban, sok vérrel és áldozattal kivivott szabadságoknak erő és állandóság kellett, ezt pedig csak a' független nemzetek sorába lépés, 's a' külső, nevezetesen az európai nagyobb hatalmok által megismérés, adhatott. De itt-is, ellentállott a' legitimitás, és spanyolország szoros öszveköttetése némely fő státusokkal, mely másfelől e' részben, adott minden jó tanács és intés előtt, makacsul hézárta füleit.

A' nehéz környülmények, és diplomatikai akadályok közt, Canning módot talált nemzete intereszszéjét, a' fiatal reszpublikák javával egyeztetni, a' miben, valósággal, haszont nem leső, nemes és emberi politikát követett. — Nyomos alkudozásokat kezdett spanyolországgal, melyekben előre mutatta azt, hová kell' végre a' coloniák állapotjának kifejlődni, továbbá, gátot vetett a' spanyol kabinet azon intézetének, hogy Ámérika lecsendesítése, Párisban, az európai főhatalmak képviselői gyűlése elébe terjesztésék, 's ez által, a' nélkül, hogy az anyaország jussát legkisebb részben megszorítani kívánta volna, az idegen státusoknak e' kérdésbe elegyedhetéseket ketté-vágta. Végre, midőn látta, hogy azon státusok megismérését tovább nem halaszthatja, akkor-is elébb kijelenté, hogy, örömet az anyaországnak engedi az elsőséget, szabaddá lett coloniái megismérésében, hogy ezt, mint lehet, hasznára fordítsa. Ezen tekintetre és kimél-

lésre pedig, spanyolország annál kevesebbé tarthatott számot, mivel hasonló esetben, anglia ellen, ennek felkölt északamerikai coloniáit, a' francia társaságában, fegyverrel segitette volt. 'S mivel, az említett ajánlással sem élt a' vaksággal megvert spanyolország, akkor történt meg, az amerikai új státusok megismérése, oly móddal, hogy 1825-b. januar. 1-ső napján, az európai udvarok Londonban lévő képviselőinek, Canning kinyilatkoztatta " *hogy minekutánna, a' királyi országglószék, a' spanyol udvarnál több próbákat, de sükeretlenül tett, a' delámerikai független új státusok megismértetésére, ő Felsége ministerei meghatározták, a' colombiai, mexicói, és buenos-ayresi kormányokhoz követeket nevezni, és ezen státusokkal, függetlenségek alapján, kereskedési alkura lépni.* " Canning felemelkedett gondolkodásának kitetsző bizonyosságára szolgálnak, ezen új státusokkal készült kötések. — (Buenos-ayressel fébr. 2-kán, mexicoval, ápril. 6-k, colombiával ápr. 18-k, mind 1825-b.) Ezekben, angliának semmi különös kereskedési just, vagy hasznot nem kötött-ki, a' minnek akármely más státus, még spanyolország-is részesse ne lehessen, sőt inkább, költsönösön, a' kereskedés egész szabadsága, mindenikben meg van ismerve, és kimondva. A' mellett, az emberiségre-is tekintettel volt Canning. Az alkuvó felek alattvalóinak, mind a' kettő birtokában, vallásbeli türedelem és teljes lelkieméret szabadsága engedtetett,

valamint, nem mulatta-el Canning a' szere-
 esen rabvásár mentől előbbi vég megszün-
 tetése előmozdítására, ezen státusokat-is, kö-
 telezni. Ha azért, Canning a' december 12-k
 1826-b. az alsó házban, a' portugalliának kül-
 dendő segítség dolgában, tartott híres beszé-
 dében, ugy fejezte-ki magát, hogy "az *áméri-
 kai uj világot ő teremtetete*" ebben tökélle-
 tes igaza-is vólt, mert azon státusok öszve
 köttetése ángliával, 's ennek, rájuk kiterjedő
 oltalma, minden lehető próbatételek ellen,
 függetlenségek megismeréséből, következett,
 ezt pedig, Canning hajtotta végre. — Ha már
 ezen minister egy kevésbé nagyított kifeje-
 zéssel, — a' mi egy parlamenti heves vita-
 tás alatt megengedhető, — azon való eleven
 örömét tette-ki, hogy délámérikanak, függet-
 lensége megismérése által, erőt, állandóságot,
 's így, lételt adott, ezt, nem hibáztathatja, a'
 ki meggondolja, hogy ezen gazdag provin-
 eziák, a' colonialis bilincsekből kiszabadul-
 va, és függetlenségek használására teljesen
 megérve, egykor, a' szorgalomnak, és jóllé-
 telnek, nagy polczára emelkednek: 's így ben-
 nek, a' miveltségnek, 's az emberiség fel-
 söbb tökéletességre juthatásának, nevezetes
 honyja, tehát, egészen *uj világ*, nyilik-fel. —

De, nem csak a' délámériakai uj resz-
 publikák aránt, érdemesíté magát, Canning,
 ott, egy nevezetes császári hirodalom is,
 Brazilia-függetlensége megismerését, és Eu-
 ropával megbékéltetését neki köszöni. Midőn
 1807 végén Nápoléon, portugallia elfogla-

lására serget küldött, akkor is; Canning kormányzó, a' külső dolgokat. Az ő tanácsára és elintézése szerént, a' portugalliai ország-lóház, elhagyta Európát, 's az anyaországot, tizszeresen meghaladó gazdag coloniába, tette által lakását, — melynek zárva tartott kikötői, ekkor, a' világkereskedésének megnyitak. A' közönséges békesség helyre állása után is, 1814-b. ott maradt a' királyi ház, 's csak 1821-b., midőn a' portugalliai revolucio braziliára kihatott; a' kéntelenségnek engedve, tért vissza VI János király Lisbo-nába, de nagyobb fiát és örökösét, regensnek hagyta, braziliában. E' gazdag és a' természettől sok részben megáldott ország, az udvar ott lakása által új életre ébredve, kezdette érezni erejét, a' miből természetesen fejlődött, a' függetlenségre, és az anyaországtól elszakadásra vágyás. A' regens herczeg, a' köz kivánságot tekintve, Octob. 12-k, 1822-b. fel-vette, a' magát függetlennek hirdetett brazilia, császári czimét; mely egyedül maradt, — 's a' délámérika culturája mértékét fontolóra véve, talám czélarányosabban — az új statusok között, monárcchiának. — Azon esztendőben, melyben Canning, a' vólt spanyol coloniák függetlenségét megismerte, 1825-b. küldé-el braziliába, VI János meghatalmazásával, Stuart Károlyt mint követet, 's ezen küldés' gyümölcse vólt, az irt esztendő augustussa 29-k Rio-Janeiroban kötött és VI Jánostól november 15-k megerősített alku, mely az atyát a' fiuval,

az anyaországot nyakára nőtt coloniájával megbékélteté, 's braziliát a' szabad és független státusok' sorába állitá. —

Kevéssel azomban, ezen nagy történet után, VI János meghal, márcz. 10-k. 1826; minekutánna elébb leányát Izabellát régensnek kinevezte. A' portugalliai thronusra, ekkor, a' braziliai császár következett mint első szülött, mely szerént, az elvált két országnak, újra egyben kellett volna csatolódnia. Az ebből származható kedvetlen következtetések eltávoztatására, Canning, oda vitte a' dolgot, hogy Péter, lemonda a' portugalliai koronáról, és azt nagyobb leányának II Máriának engedte, 's egyszer'smind, más uton is gondoskodott portugallia javáról, midőn azt, egy a' régi portugallus cortészek' jussait megújító, szabad constituczióval megajándékozta: melynek teljesezésben vétele, vólt egyik feltétele, ősi thronussáról lemondásának. Ezen constitucziót, az ánglus követ Stuart hozta-el Lisbonába és adta által a' regens herczegaszszonynak: mely, egészen kifejlődve és végre hajtva, portugallia jóllétét eszközölte volna. De a' szomszéd spanyolország, — az absolutismus' és — — — — classikus földje, — félt, a' szomszédban támadó világosságnak, a' maga földjére által sugározásától. Alattomos mesterkedések és titkos lázadások segítségével portugalliában — melynek népe, éppen ugy, mint a' spanyol — — — — nyög, — az uj, egyébbaránt törvényes hatalomból folyt, tehát legitimitáson

épült constituczióknak sok ellenséget szerez, 'sőt a' kivándorló pártosokat bé fogadva, pénz-
 zel és fegyverrel nyilván segíti, 's így kül-
 di vissza a' portugallus földre, a' szabadság'
 elnyomására. A' regens herczegaszszony, ily
 szorult állapotban, régi és az időtől megszen-
 telt kötések erejénél fogva — melyek közt
 legnevezetesebb az 1703-b. készült ugy ne-
 vezett Methuen-alku-, ángliához foljamodik
 segítségért 1826 végén, 's ezt Canning, oly
 gyorsan megadja, hogy midőn Dec. 12-k. er-
 re, a' parlament egyezését kéri, már akkor,
 egy része a' segédseregnek, hajókra volt szál-
 litva. Az ánglusok oda érkezése, a' constitu-
 zionális országlásnak szabad kezet adott, a'
 lázzasztók elnyomására, spanyolországot pe-
 dig, mely portugallia szélén fenyegető ál-
 lásban vólt, mint szintén a' vele sympáthi-
 záló akkori francia kabinétot, minden, a'
 portugalliai charta felforgatására célzó pró-
 batételtől eltartóztatta. — Így Canning, egy
 nyomos szóval, 's ánglia hatalmának csak
 mutatásával, a' szabad és constitucziós or-
 záglást, a' régi világban-is, oltalmazta, 's mint
 a' népek' jussai védangyala, ugy jelent-meg.

Ha spanyolországra nézve Canning ha-
 sonló szolgálatot nem tehetett, midőn 1822
 végén a' Veronai congressus, — melyen án-
 glia részéről Wellington jelent-meg — annak
 lecsendesítését és a' cortészek constitucziója
 eltörlésével a' teljes királyi hatalom helyre
 állítását célban vette, — mivel ángliát semmi
 kötések és egyezések nem kötelezték a' spa-

nyolország fegyveres kézzel segítésére, érette pedig, az európai nagyobb hatalmakkal háborút kezdeni, nem lett volna tanácsos — azt legalább, kijelenté, és a' parlamentet 1823-b. Fébr. 4-k. kinyitó királyi beszédben a' nemzetnek-is tudtára adta, — hogy „ánglia a' Veronában határozott rendszabásokban, melyeket a' spanyolország belső dolgaiba elegyedésnek lehet nézni, semmi részt nem vett.“
 Ez a' helyben nem hagyó kinyilatkoztatás *ánglia* részéről, a' constitucionális ügy fenn tartása kérdésében, elég jelentő vólt: hól, a' mellett a' királyi hatalom restaurálása következéséül, honyjokból kibujdosott spanyolok, menedéket, és nagy lelkü gyámo litást, találtak. —

A' mondottak, annak bizonyságául szolgálak, hogy Canning, a' külföldhöz állásban, *ánglia* kalmár politikájának nemesebb és az emberiségre-is néző intézetet adott, mi által hazájának, a' külső státusok előtt nagyobb tekintetet és méltóságot szerzett, a' népek' bizodalját, és hajlandóságát pedig, teljes mértékben megnyerte. De, — emlitsük-meg ezt is röviden, — nem kisebb Canning érdeme, azon intézetekben, melyek, *ánglia* kereskedési és belső állapotjának javítását, tárgyazták. *Angliá*nak kereskedése, az ő idejében kezdett kifejlődni, a' *mercantile systema* bilincseiből, melynek alapja az; hogy „egy státus, mentől több kész pénzél bír, annál gazdagabb, tehát mentől kevesebbet vásárolhat, és mentől többet adhat-el, a' pénz lehető behúzásáért, e' czélt annál in-

kább eléri "a' miből önként foly, az idege-
nek' terhelése a' kereskedésben, hogy a' pénzt
ki ne vigyék, valamint, a' külső termésekre, és
portékákra, nagy vám rakás. Ennek fundámen-
tomát, a' *Cromwelltől* 1651-b. dec. 1-sőjén
adott híres *hajokázási akta* vetette-
meg, melyen épültek, mind azon kiszorító és til-
tó rendszabások, melyekkel anglia, maga ke-
reskedését, a' legnagyobb pólczra emelni, 's
monopoliummá formálni, az idegeneket pe-
dig, a' lehetőségig kizárni, kívánta. — Can-
ning látta, hogy ezen systema, sem ez idő-
lelkével, sem angliának jóllétével nem egyez,,
melynek a' külső statusok gyarapodásával, és
elémentével, egyformán haladó lépést kell tar-
tani, 's ezért a' *Smith Adám* által, ajánlott ke-
reskedési szabadságot életre hozni, és gya-
korlásba venni, szándékozott. Segitette e' nagy-
céljában, egy, tavaly angliára, 's a' pallérozott
világra nézve is, korán el holt barátja, *Hus-
kisson*, ki 1825-b. mint a' kereskedési can-
cellaria (board of trade) előlülője, a' minis-
teriumba lépett. — Az alsó házban az utól-
irt esztendőben, általok javallott „kereskedé-
si biztosság“ annak megvizsgálására, hogy
micsoda módokkal lehetne előmozdítani és tö-
kéletesíteni a' külső kereskedést? a' követ-
kező ülésekben, sok régi vámok eltörlése, és
más czélarányos ajánlások kivitele által, a'
kereskedésnek nagyobb, az előment culturá-
hoz alkalmaztatott szabadságot és gyarapo-
dást eszközölt. Nevezetes példája volt annak
az 1826-b. januar. 26-k. Londonban fran-

eziaországgal kötött *hajókázási alku*, melyet Anglia részéről, Canning és Huskisson, a' francia részről akkori követ, herceg Polignac, írtak-alá — mely, e' két ország kereskedési egyben-kötetése könnyebítését tárgyazta, és azon ellenséges tilalmat, mely a' kettő között, e' részben fenn állott, ha, egészszen meg nem szüntette, legalább mérsékelte, és az örökké vetélkedő két nemzetet, egymáshoz közelebb hozta. Ki mérheti-meg, e' két nemzet szorosabb öszve csatolódása következtetéseit, Európára, 'sőt az egész emberiségre? —
(végzete következik)

Lélekjelenvalóság.

Lord L**) szolgáját, egy jószágából, nagy summa pénzel Londonba küldé, egy banquier számára. Midőn a' szolga egy fiataloson keresztül lovagla, megtámadá egy tolvaj, pisztolyt tartva elébe, és pénzt kérte. A' legény csendesen így szólla: „Itt van. De mivel ezt, Lord L. számára kell Londonba vinni — löj egy jukat kalapomon keresztül, mely mentségemre szolgáljon, hogy egyszeriben nem adtam-meg magamat.“ Örömet, felele a' tolvaj, és teljesité a' legény kívánságát — ki ekkor, elébb fegyverét azután a' pénzt elvette. — F.

A' 4-dik sz. Társalkodóban esett nevezetesebb hibák.

51. l. alólról kezdve 17-dik sorban, e' helyett: „halála után“ olv. „születése után“

57. l. alólról kezdve 6-dik és 7-dik sorban e' helyett: „ugy hogy nevezett praetendens“, olv. „ugy nevezett praetendens“.